

ליקוטי מוהר"ן בפרשה - 162

פרשת וישלח - ה'תשפ"ד / מאת הרה"ג אליהו עטיה שליט"א

לקבלת השיעור במייל:
6537488@gmail.com

מבוסס על ליקוטי מוהר"ן תורה ט"ו ח"א

עשרה מאמרות – בראשית גם נקרא מאמר / יש מאין ויש מיש / האור של יום הראשון אינו אור השמש / הקב"ה גנו בתורה את האור לצדיקים / העובר במעני אמו צופה באור הגנוז / לשם מה המלאך מלמד את התינוק ואחר כך משכחו / עניינא דיומא מהחטופים / כמה אכזריות יש בעשיית הפלה חס ושלום / ע"י לימוד התורה אפשר לדעת עתידות / לזכות לאור הגנוז הדבר הראשון הוא טהרה במקוה / ע"י 'אור הגנוז' זוכים לשלמות האמונה / בהדלקת נרות חנוכה אפשר להשיג בחינת 'אור הגנוז' / כמה זמן שימש אור הגנוז / כנגד כל שעה מאור הגנוז יש לנו חצי שעה של נר חנוכה / זמן הדלקת נרות חנוכה בליל שבת / סדר ההדלקה נרות חנוכה ונרות שבת והבדלה / כיצד השיגו שלמות האמונה קודם נס חנוכה / נס חנוכה היה אחר סיום תקופת הנביאים / ע"י נר חנוכה מחפשים את אור הצדיק / כיצד יוצאים מיראות נפולות / כשיש דין למטה אין דין למעלה / צריך לחתום את הדיון תורה שלא יינקו ממנו החיצונים / הקשר בין עלאת היראה לשרשה לאור הגנוז שבנרות חנוכה / רמז בהלכה שצריך שהאש תעלה בפתיחה מאליה / השלהבת עולה מאליה – רמז ליראת הרוממות / ההכנה לחנוכה / החיצונים לא יכולים לינוק מאור הגנוז /

השיעור לרפואת שלמה של שרון בן נעעמה נעמי 'אל נא רפא נא לוי

עשרה מאמרות – בראשית גם נקרא מאמר

א. אנחנו מתקרבים לחג החנוכה, כתוב בספרים הקדושים ומובא בבני יששכר (כסליו מאמר ב' את כ"א), שנרות חנוכה הם בחינת 'אור הגנוז'. ומה זה 'אור הגנוז'? כתוב במשנה (אבות ה, א): **בְּעֶשְׂרֵה מְאֻמְרוֹת נִבְרָא הָעוֹלָם**. ושואלת הגמ' (מגילה כא:): שרק תשעה פעמים כתוב **וַיֵּאמֶר אֱלֹהִים** – שהוא לשון 'מאמר'. ומתרצת הגמ' ש'בראשית הוא גם מאמר', והוא המאמר הראשון, והוא נקרא 'מאמר סתום' (שבת קד.).

יש מאין ויש מיש

ב. ופירושו, הקב"ה ברא את כל הבריאה יש מאין, כמבואר בזוהר פינחס (ח"ג דף רנז:), 'אין זה כתר, וכתוב (איוב כח, יב) **וַיְהַחֲכְמָה מֵאֵין תִּמְצָא**, ומבואר שם בזוהר שהחכמה – זה בחינת 'יש' הראשון, והכתר הוא 'אין'. בשלב הראשון היה רק 'אין סוף ברוך הוא', ואחר כך הקב"ה הוציא משם על ידי צמצום בחינת 'יש', רק שהיש הזה עדיין לא היה מצויר, הוא היה יסוד ההיולי (ע' שיחות הר"ן שיחה מ). ומזה הקב"ה עשה 'יש מיש' שזה כבר ספירת הבינה, לצייר משם את הארבעה היסודות.

האור של יום הראשון אינו אור השמש

ג. 'מאמר סתום' בראשית, הוא היצירה של 'יש מאין' אבל עדיין לא הצטייר כלום. ורק במאמר השני (בראשית א, ג) **וַיֵּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אור** נברא האור. האור שנברא ביום ראשון, היה אור עצמי (שלא קשור לשמש) זו היתה מציאות של 'אור'. ובמדרש (בראשית רבה ג, ד), מובא: מהיכן נבראת האורה? נתעטף בה הקב"ה כשלמה והבהיק זיו הדרו מסוף העולם ועד סופו. אמרה ליה (ר' שמואל בר' נחמן לר' שמעון בן יהוצדק) בלחשישה, אמר לו מקרא מלא הוא (תהלים קד, ב) **עֵטָה אור כְּשִׁלְמָה**, ואת אמרת לי בלחשישה, אתמהא?! אמר לו כשם ששמעתיה בלחשישה כך אמרתיה לך בלחשישה, ע"כ.

הקב"ה גנו בתורה את האור לצדיקים

ד. ועל האור הזה כתוב בגמרא (תגיגה יב. ובמדרש בראשית רבה יא, ב), מובא: אמר ר' אלעזר: 'אור שברא הקב"ה ביום ראשון – אדם

צופה בו מסוף העולם ועד סופו. כיון שנסתכל הקב"ה בדור המבול ובדור הפלגה וראה שמעשיהם מקולקלים, עמד וגנוז מהן. שנאמר (איוב לח, טו) **וַיִּמְנַע מִךְ שָׁעִים אֹרְחִים**. ולמי גנוז? לצדיקים לעתיד לבוא וכו', ע"כ. ואומר הזוהר הקדוש (בהשמטות ח"א דף רסד. סימן ל"ו) שהמקום שבו גנו הקב"ה את האור לצדיקים בתורה הקדושה.

העובר במעי אמו צופה באור הגנוז

ה. ואף על פי שהאור הוא גנוז, הוא מתגלה לצדיקים שעוסקים בתורה ומשיגים אותו. וכן לכל עובר במעי אמו, הוא צופה באור הגנוז. וכמו שאמרו בגמ' בנדה (דף ל:): דרש רבי שמלאי, למה הולד דומה במעי אמו? לפנקס שמקופל ומונח ידיו על שתי צדעיו שתי אציליו... (כמו שהיום רואים באולטרה סאונד שהולד מקופל), ונר דלוק לו על ראשו וצופה ומביט מסוף העולם ועד סופו. שנאמר (איוב כט, ג): **בְּהַלֹּךְ נִירוֹ עָלַי רֵאשִׁי לְאוֹרוֹ אֶלֶף חֲשָׁךְ**.

והשאלה נשאלת, הרי ידוע שאין שום אור של נר על הראש של העובר? אלא שמדובר כאן על אור רוחני של המלאך שמלמד את התינוק במעי אמו את כל התורה כולה, כיון שהוא לומד מהמלאך את שלמות התורה, ממילא גם מתגלה לעובר האור הגנוז שבתורה. ואור הגנוז הוא כמו 'כח נבואה' כמו שאמרו בגמ' בחגיגה הנ"ל ש'צופה בו מסוף העולם ועד סופו', ולכן גם העובר שמשגי את האור הגנוז בתורה שמלמד אותו המלאך, ממילא יש לו את הכח להיות צופה בו מסוף העולם ועוד סופו.

לשם מה המלאך מלמד את התינוק ואחר כך משכחו

ו. רק שיש להבין הרי הגמרא אומרת שם בהמשך: "כיון שבא (התינוק) לאויר העולם, בא מלאך וסוטר על פיו, ומשכחו כל התורה כולה". וקשה, אם המלאך בסוף משכחו, למה הוא מלמד אותו? ועונה הרב דסלר: שכל דבר שנעשה בעולם פעם אחת, גם אם הוא נעלם, קל יותר להחזיר אותו שוב, מאשר לדבר חדש שמעולם לא עשו. וכך זה גם בלימוד התורה, המלאך מלמד את העובר את כל התורה כולה, ואפילו שאחר כך הוא משכחו, אבל עצם זה שכבר זכית ללמוד פעם אחת את כל התורה, כבר אתה שייך לדבר הזה, ויכול לחזור ולהשיג אותה.

עניינא דיומא מהחטופים

ז. במאמר המוסגר, המדינה כולה רועשת וגועשת בענין סוגיית החטופים, הישמעאלים האכזריים חטפו גברים נשים, זקנים וילדים קטנים, באכזריות נוראה שאין כדוגמתה. ועכשיו מחזירים קצת חלק מהחטופים, וההתרגשות שאוחזת כל אחד ואחד מאיתנו, ברוב אהבת ישראל והאחוה שיש בין היהודים – היא גדולה מאוד, וכולנו שמחים בשמחה של כל יהודי אפילו שאנחנו לא מכירים אותו, ורק אצל עם ישראל יש כזו שמחה, אצל הגויים לא תמצא כזאת שמחה לעולם.

כמה אכזריות יש בעשיית הפלה חס ושלום

ח. ואני רוצה לעורר על הנקודה הזו איזה מתנה גדולה זו ילדים, כמה התרגשות יש לנו שילד בן שנתיים חזר מהשבי, והתעוררה אצלי מחשבה, הרי קצת העולם התבלבל במאה שנים האחרונות,

הטהרה היא ה-א"ב של כל ההשגות בקדושה. רבינו הקדוש אומר (שיחות הר"ן קמ"א, ובשיחות שאחר המעשיות), שהתיקון הראשון הוא טבילת מקוה. כשאדם טובל במקוה הוא נטהר, וברגע שאדם טהור – הקדושה והאור הגנוז מדברת אליו יותר. ואז הוא לוקח ספר קודש, ופותח אותו וקורא בו, ואז הוא רואה איך שהקב"ה משיב לו תשובה מתוך מה שהוא קורא. ורק חשוב שזה יהיה לשמה, ובפשיטות בתמימות, ומתוך טהרה וקדושה. ושוב, הדבר הזה לא שייך רק לצדיקים, אלא גם ליהודים טובים ופשוטים, שזוכים לטהר את עצמם, ולהיות מחוברים לתורה הקדושה. אמנם צדיקים גדולים כהבעש"ט הקד', זכו לגילוי עצום מהאור הגנוז, לדעת ברוח הקודש ממש עד פרטי פרטים, על הדבר שהם רוצים, וכל זה כאמור, בא'אור הגנוז' שבתורה הקדושה.

ע"י 'אור הגנוז' זוכים לשלמות האמונה

יא. אבל 'אור הגנוז' הוא לא רק בשביל לדעת עתידות, אלא כולנו צריכים את האור הגנוז שהוא בחינת 'רוח הקודש' מהתורה בשביל לחזק את האמונה. מה ההסבר? אומר רבי נתן בליקוטי הלכות (יו"ד ח"ב כבוד רבו ות"ח ג, י) שכדי שאדם יגיע לאמונה שלימה, הוא צריך ל'אור הגנוז' שיש בו בחינת נבואה. 'נביא' – מגיע למדרגות מאוד גבוהות של אמונה, כי הוא בבחינת (ישעיהו ו, א) "וְאָרְאָה אֶת אֲדֹנָי יֹשֵׁב עַל פֶּסַע רָם וְנֹשֵׂא וְגו'", הנביא רואה במראה הנבואה ומשיג בה – כמו אדם רואה בעיניו, ומי שמשיג השגה כזאת – זו שלימות האמונה, שאדם מאמין באמונה כ"כ ברורה, כמו מה שהוא רואה בעיניו.

בהלקת נרות חנוכה אפשר להשיג בחינת 'אור הגנוז'

יב. וכל זה נוגע לנו היטב עתה בחג החנוכה שאז מאיר אור הגנוז וכמו שפתחנו בדברי הבני יששכר הנ"ל שאמר: והעידה לי שלושה עדים גדולים שיעידו, שבחג החנוכה יש השגה של 'אור הגנוז'. הראשון – בעל ה'רוקח' (שהיה ממקובלי אשכנז הרבה לפני האר"י, שזכה לגילוי אליהו הנביא) השני – המהר"ל מפראג, (שזכה לגילויים עצומים בספר יצירה, וגם זכה לעשות בקבלה מעשית גולם אנושי) והשלישי – רבי פנחס מקאריץ (בשער השבת את י"ז) שלושה צדיקים גדולים שכתבו את הסוד הזה שהאור הגנוז מאיר בנרות חנוכה.

כמה זמן שימש אור הגנוז

יג. ונפתח בדברי ר' פינחס מקאריץ, שביאר על פי מה שהקדים את דברי המדרש (בראשית רבה יא, ב) בענין כמה זמן האיר אור הגנוז בימי הבריאה? וז"ל: אמר ר' יהודה בר רבי סימון אור שברא הקב"ה ביום ראשון אדם צופה ומביט בו מסוף העולם ועד סופו וכו'. ר' לוי בשם רבי זעירא אמר ל"ז שעות שימשה אותה האורה, שנים עשר של ערב שבת, וי"ב של לילי שבת וי"ב של שבת, ע"כ. ולכאורה יש להבין את שיטת ר' לוי, הרי האור לא נברא ביום שישי בבוקר אלא ביום ראשון כמו שאמר המדרש בהתחלה, ולמה אמר ששימשה ל"ז שעות. ועל כרחק לתרץ, שהכוונה ששימשה אותה אורה לאדם הראשון בגן עדן, וזה היה שלושים ושש שעות, כי יום שישי 12 שעות מבוקר עד הלילה, אח"כ 12 שעות של ליל שבת, ו-12 שעות של יום שבת. 3 כפול 12 = 36.

ואחד הבלבולים הגדולים זה הענין של ההפלות (שבי"ה בעיבור החרדי והדתי זה כמעט לא קורה), וצריך להבין בפשטות שכל הפלה שעושים – זה רצח לכל דבר. ויש כאן אבסורד רציני, הרי כמה אמא מוכנה לתת בשביל התינוק שלה שנולד וכשהוא גדל, ולעשות ולתת בשבילו את הכל, ולמה כשהוא עובר שחי בבטן אמו כמה חודשים, היא מסוגלת לרצוח אותו באכזריות גדולה כל כך בהפלה אכזרית. עכשיו כשאנחנו מדברים על המעלה של כל ילד יהודי, כמה יהודי זה כל כך יקר, כמה מסירות נפש מוכנים לעשות בשביל להחזיר את הילדים החטופים הביתה, ואם כן, קל וחומר כשזה הילד שלך שנמצא בבטן שלך, שאת האמא שלו, תשמרי עליו – ולא תהיי מסוגלת לרצוח אותו באכזריות נוראה.

אשה שתראה סרטון של תהליך ההפלה – ששם רואים איך שהעובר נרתע ובורח אחורה, ואיך שהוא מרגיש שרוצים לחסל אותו, והוא מנסה להציל את עצמו – וזה ממש מזוועה, איום ונורא ואי אפשר להאריך בזה כמובן, היא יותר היא לא מסוגלת לעשות לתינוק שלה רצח שנקרא 'הפלה'.

ואני אומר את הדברים החשוב האלו כדי שיעברו הלאה, לפעמים אדם שומע על איזו בת דודה או אחיינית, או מישהי במשפחה, או על שכנה קרובה וכו', שחושבות לעשות הפלה ח"י, לחזק אותה בדבר הזה, איך היום בשביל ילד בן חודש, שנמצא בשבי אנחנו משתגעים ומוכנים לעשות הכל כדי להחזיר אותו הביתה, כדי שימשיך לחיות, וקל וחומר לאמא כשהוא בבטן שלך שתשמרי עליו. איוב אומר (כט, ב): "מִי יִתְּנֵנִי כִּי־חַי קִדְּם (וזהו זמן העיבור) פִּי־מִי אֱלוֹהִים יִשְׁמְרֵנִי, איוב קילל את יומו, ואמר שהיה רוצה להיות נפל, אבל אמר איוב: על התשעה חודשים בבטן של האמא על זה אני לא מוכן לוותר, זה הזמן הכי מאושר שיש, אז העובר לומד חברותא עם המלאך את כל התורה כולה, וזוכה לראות באור הגנוז. ומשיג השגות גבוהות מאוד.

ע"י לימוד התורה אפשר לדעת עתידות

ט. 'אור הגנוז' – נקרא כך, כי הקב"ה גנוז אותו לצדיקים, והוא גנוז אותו בתורה, וע"י שהצדיקים קוראים את התורה, הם יודעים את כל העתידות. לפעמים הבן או התלמיד שלך מתייעץ איתך, ואין לך עצה להציע לו ואתה לא יודע להכריע בענין, ואתה מאוד רוצה לעזור לו, מה תעשה? קח חומש, או תהלים, או משנה וגמרא, או ספר הזוהר ותתחיל לקרוא, ואם אתה אדם זכאי וצדיק, תוך כדי הלימוד שלך תבוא לך מחשבה ברורה מה צריך לענות לו, או לענות לעצמך, אמנם זו מדרגה נמוכה עדיין שמשיגים באור הגנוז, אבל גם זה משהו. וזוהי תורתו של רבינו (לקוטי מוהר"ן תניינא תורה ל"ה), וז"ל: לומדי תורה ראוי להם לידע עתידות, וזה שכתוב (תהלים קיט, קנב) "קִדְּם יִדְעֵתִי" – שְׁאֲנִי יוֹדֵעַ מִקִּדְּם מַה שִׁיְהִיָּה. ומהיכן – "מַעֲדֵתִיךָ", דְּהִינּוּ מִן הַתּוֹרָה, עכ"ל. דהיינו מתוך האור הגנוז בתורה ע"י יודעים עתידות.

לזכות לאור הגנוז הדבר הראשון הוא טהרה במקוה

י. הדבר הזה הוא נכון לכל אחד מאתנו. רק מה? הדבר הראשון שנצרך כדי לקבל איזו התנוצצות 'אור הגנוז' מהתורה – זה טהרה.

נס חנוכה היה אחר סיום תקופת הנביאים

יח. אלא שלפי מה שהסברנו זה גופא התירוץ, שאכן נס חנוכה הגיע מתי שהסתיים זמן הנבואה. כי בתחילת בית שני עוד היו מאחרוני הנביאים: חגי, זכריה, ומלאכי. וממש כשהסתיימה הנבואה לגמרי אז הגיע הזמן של מצות נר חנוכה, עם בחינת 'אור הגנוז' לתת גם לנו לטעום טעם של נבואה ורוח הקודש. כי בזמן הנביאים, היו הרבה מישראל זוכים לזה, כי לנביאים היו תלמידים שהיו מלמדים אותם דרך איך להשיג את הקב"ה במדרגת הנבואה. וכמו שאמר שמואל לשאול (שמואל א' י, ה-ו): "וַיְהִי כְּבֹאֲךָ שָׁם הָעִיר וּפְגַעְתָּ חֶבְלֵי נְבִיאִים... וְהִמָּה מִתְנַבְּאִים: וְצִלְחָה עֲלֶיךָ רוּחַ ה' וְהִתְנַבְּיָתָ עִמָּם וְנִהְפְּכָתָ לְאִישׁ אַחֲרָיִךְ". כלומר שהנביאים היו מלמדים את העם איך להגיע לנבואה. הגמרא במגילה (דף יד.) אומרת שהיו נביאים לישראל כפולים מיוצאי מצרים (מיליון ומאתיים נביאים פי שניים משישים ריבוא) והרי שהיו הרבה מאוד בישראל שזכו להגיע למדרגת נבואה. וברגע שהסתיימה הנבואה, נתן לנו הקב"ה את נס חנוכה, שע"י נרות חנוכה נשיג גם כן בחינה של נבואה.

ע"י נר חנוכה מחפשים את אור הצדיק

יט. וכיצד כל אחד מאיתנו יכול להשיג ע"י נרות חנוכה איזו בחינה של נבואה? מסביר רבי נתן בליקוטי הלכות (הל' כבוד רבו ג, י) שכדי להגיע היום לאיזו בחינה של 'אור הגנוז' בחינת נבואה – זה רק ע"י התקשרות לצדיק האמת. והוא מסביר שהרי כל הענין של נר – הוא לצורך חיפוש, וכמו שהגמרא בפסחים (דף יג.) לומדת מהפסוק (משלי כ, כז): "נֵר ה' נִשְׁמַת אֶדָם חֶפֶשׁ כָּל תְּדַרְי בְּטָוֶן" – שחיפוש הוא דוקא בנר. כשאני מדליק נר חנוכה, אני מחפש את הצדיק האמת. והחיפוש נעשה על ידי שיושבים ליד הנרות, ומדברים דיבורי אמונה, דברי התקשרות ואהבה לצדיק האמת.

כיצד יוצאים מיראות נפולות

כ. רבינו אומר בליקוטי מוהר"ן (תורה ט"ו ח"א) וז"ל: מי שרופצה לטעם טעם אור הגנוז הינו סודות התורה שיתגלה לעתיד – צריך להעלות מידת היראה לשרשה, עכ"ל. מה הפשט להעלות יראה לשורשה? כשיש לאדם פחדים שהוא מפחד מדברים גשמיים, אדם מפחד מגנב, מבית משפט, או פוחד שלא לגמור את החודש, או מה יהיה עם הילד, מחלות רח"ל, וכעין זה כמה וכמה פחדים וחששות וחרדות, זה נקרא שיש לו יראות נפולות. וצריך לעלות את מידת היראה לשורשה, דהיינו לירא רק מה' יתברך, ולא זולת זה, ואז ממילא יתבטלו שאר היראות.

כי כל דבר שמפחיד אותך – פירושו של דבר שהתלבש באותו דבר כוח להזיק. כלומר, שהפחד הוא לא שקר, אלא הוא פחד אמיתי, אבל למה הפחד אמיתי? בגלל שהתלבש כוח של סטרא אחרא באותו דבר להזיק. ואיך מוציאים את הכוח של הסטרא אחרא מהדבר הזה? אומר רבינו ע"י שמעלים את היראה לשורשה. והעלאת היראה לשורשה מתחלקת לשתיים: א. עבודת המשפט – שאדם שופט ודן את עצמו, ואומר לעצמו: אם הקב"ה הביא לי דבר מסוים שאני רואה שהוא יכול להזיק לי, ודאי שזה בא לעורר אותי במה אני לא בסדר. אני מתחיל לחשוב בעצמי עד שאני

ואומר ר' פינחס שהרמז של 36 שעות, הם כנגד מספר הנרות שמדליקים בחנוכה – ל"ו נרות. ביום ראשון אחד ובשני שנים ובשלישי שלוש, כך עד יום השמיני יוצא בדיוק ל"ו נרות.

כנגד כל שעה מאור הגנוז יש לנו חצי שעה של נר חנוכה

יד. ונתבונן, שהזמן של מצות נר חנוכה, זה בחצי שעה שמשעה חמש בערב (זמן צאת הכוכבים) עד חמש וחצי (שתכלה רגל מן השוק). השקיעה בחנוכה היא ב- 16:40, וכעשרים דקות אחר כך מדליקים נרות בשעה חמש עד חמש וחצי, נמצא שחצי שעה משמש אור הגנוז בכל יום מימי חנוכה. ואף שאמרנו שיש לנו 36 נרות כנגד 36 שעות ששימש האור הגנוז, אלא שבחנוכה יש לנו 36 חצאי שעות, כלומר שגם בחנוכה לא מגיעים רק לחצי שעה, אבל עדיין לא מגיעים לשעה שלמה. ומתי נזכה לאור הגנוז בשלמות? זה יהיה רק לעתיד לבוא.

זמן הדלקת נרות חנוכה בליל שבת

טו. ומחדש רבי פנחס מקאריץ, שבשבת קודש מתארך הזמן של 'אור הגנוז'. כי צריך להדליק נרות חנוכה בזמן של הדלקת נרות כמפורסם בלוח (בירושלים בשעה ארבע, במרכז בסביבות 16:20, וכ"ו), ויוצא שאנחנו מקדימים כארבעים דקות לפני צאת הכוכבים להדליק נרות, ובירושלים מקדימים אפילו שעה. ועל זה אומר ר' פינחס מקאריץ שכיון שמתארך הזמן של הדלקת נרות חנוכה של שבת, גם מתארך הזמן שמאיר 'אור הגנוז' בנרות חנוכה של ליל שבת.

למה בשבת יש אריכות יותר של זמן שמשמש 'אור הגנוז'? הגמרא בשבת (דף יג.) אומרת: "אמר לו הקב"ה למשה: 'מתנה טובה יש לי בבית גנזי, ושבת שמה, ואני מבקש ליתנה לישראל – לך והודיעם'. שבת היא מבית גנזיו של הקב"ה שזה עצמו בחינת 'אור הגנוז', ולכן סגולת יום השבת הוא להוסיף בזמן 'אור הגנוז'.

סדר ההדלקה נרות חנוכה ונרות שבת והבדלה

טז. צריך לזכור שבערב שבת מדליקים נרות חנוכה ואחר כך נרות שבת, ובמוצאי שבת מדליקים נר הבדלה ואחר כך נר חנוכה. יש סימן לפי הסדר האותיות כדי לא להתבלבל, ח' קודם ל-ש', שזה ח'נוכה קודם לנר ש'בת. ובמוצ"ש – ה' קודם לח' – ה'בדלה קודם לח'נוכה. וחשוב עוד לדעת – אסור להדליק נרות חנוכה לפני פלג המנחה, שזה בערך לפני רבע לארבע. כמובא בגמרא בשבת (דף כג.) "סבר לאקדומה (להדליק נרות שבת בעוד היום גדול) אמר ליה ההוא סבא: 'תנינא (שונה אני), ובלבד שלא יקדים ושלא יאחר". פירש רש"י: שלא יקדים. דלא מינכרא שהוא (נר) של שבת, ע"כ. ולכן גם בנר חנוכה צריך להדליק בזמן, אל תקדים ואל תאחר את ההדלקה אלא תדליק בזמן של ההדלקה.

כיצד השיגו שלמות האמונה קודם נס חנוכה

יז. יש שאלה לפי הנ"ל שבחנוכה מתגלה 'אור הגנוז', וכמו שביארנו שזה גילוי שלמות האמונה על ידי בחינת 'נבואה' שזוכה כל אחד כפי ששיג. א"כ מה היה עד נס חנוכה, שהיה רק באמצע זמן בית שני, שלא היה עדיין לנו את המצווה החביבה הזו של הדלקת נרות חנוכה.

מאליה. לא להדליק את הנרות עם השמש במהירות, אלא להתעכב בנחת על כל נר, עד שתראה שהאש נתפסת בו, ובסוף האש תהא עולה מאליה.

השלהבת עולה מאליה – רמז ליראת הרוממות

כה. 'אש' – מרמזת לגבורה וליראה, כשמדליקים נרות חנוכה – ההדלקה זה יראת העונש הפשוטה, אני לא עושה עבירות כי אני מפחד מהקב"ה, אני לא רוצה פגיעה בפרנסה, ולא ח"ו פגיעה בילדים, לא בכריאות, וזה בחינת ההדלקה באש שהיא דינים. וצריך להתעכב עם זה, עד שתראה שהיראה הזאת, תפסה את כל הפתילה, והשלהבת עולה מאליה. עליית השלהבת, היא עליית היראה לשורשה, דהיינו שמשגיגים ע"י אור הגנוז גדולת ה', והשגה זו היא גורמת להגיע ל'יראת הרוממות', שעל ידה משיגים עוד מדרגה של 'אור הגנוז' דהיינו סודות התורה, כמבואר בדברי רבינו.

ההכנה לחנוכה

כו. העבודה למעשה בהכנה בהתבודדות לפני חנוכה, היא להגיד את כל הדברים האלו בפה, שאני מאמין באמונה שלמה שיש צדיק האמת בעולם, וצדיק האמת הוא הצינור שמשפיע לנו את ה'אור הגנוז'. ואני מאמין באמונה שלמה, כששואני אדליק את נרות חנוכה ואשב לידם ואתבונן בהם, אני אשאב מה'אור הגנוז' הזה, שיאיר בי איזו בחינה של 'רוח הקודש', לפי המדרגה שאני יכול לזכות בה, והרוח הקודש שאני אשיג – היא עוד התחזקות באמונה, לראות ולהכיר אותך הקב"ה במדרגה יותר גבוהה, ובמהירות יותר גדולה, וע"י זה יסורו ממני היראות הנפולות.

החיצונים לא יכולים לינוק מאור הגנוז

כז. יש עוד הלכה: שהדלקת נרות חנוכה היא מתחת לעשרה טפחים. מה הרמז בזה שהנרות מתחת ל-י טפחים כתוב בגמרא סוכה (דף ה.) "מעולם לא ירדה שכינה למטה מעשרה" כל בחינה שלמטה מעשרה טפחים, זה מקום החיצונים. הגמרא בשבת (דף כא:) אומרת: שמצות נר חנוכה זה עד שתכלה רגל מן השוק. רבינו אומר בליקוטי מוהר"ן (ח"א סוף תורה י"ד) שעד שתכלה רגל מן השוק – עד שתכלה רגל מן החיצונים. הענין של חנוכה זה 'אור הגנוז', אור הגנוז יש לו מעלה – שהוא גנוז ושמור מהרשעים, הוא שמור מן החיצונים, הם לא יכולים לינוק ממנו, ולכן הוא יכול להיות גם ביניהם. ולכן האור של חנוכה שהוא בחינת 'אור הגנוז', הוא מאיר מתחת עשר טפחים, הוא מאיר ב'שוק' מקום החיצונים, ומשם הוא מברר את בירורי הקדושה, ומכלה את הרע והסטרא אחרא, ועי"ז זוכים לחזור בתשובה שלמה, אמן.

ואיך אדם יודע שמאיר בו 'אור הגנוז' של נרות חנוכה? הוא ע"י מרגיש יותר קירבה אל השי"ת, מרגיש שמתנוצץ בי יותר ידיעת וגדולת השם. ואלה הם דברים ברי השג לכל יהודי ויהודי, גם יהודי פשוט. וה' יזכה אותנו לטעום מה'אור הגנוז' שנמצא בנרות חנוכה, ולמצוא ולהאיר בנו את אור הצדיק האמת, וזוכה לשאוב בחינת נבואה ורוח הקודש כל אחד כפום מה דמשער בלבו, ה' יזכנו אמן.

שבת שלום ומבורך. עריכה: ליאור גבע

מבין מה ה'מידה כנגד מידה' שבדבר, כלומר, ומה הדבר שבגללו יש לי את הפחד הזה, מהדבר הזה שרוצה להזיק לי.

כשיש דין למטה אין דין למעלה

כא. רבינו מביא את המדרש (דברים רבה ה, ה) שאומר: "אמר ר' אליעזר: אם נעשה הדין למטה – אין הדין נעשה למעלה, ואם לא נעשה הדין למטה הדין – נעשה למעלה". אם ישבתי כאן למטה, ושפטתי ועשיתי דין לעצמי למה מגיע לי מה שקורה סביבי, ועשיתי תשובה על הדבר הזה והתחרטתי, זה עצמו גורם שאין דין למעלה, כי בזה שדנת את עצמך, נתבטלה מידת הדין למעלה. וממילא המזיקים כאן למטה, אין להם כוח יניקה מהדינים להזיק לאדם ח"ו, והאדם ניצל.

צריך לחתום את הדין תורה שלא יינקו ממנו החיצונים

כב. רבינו אומר בליקוטי מוהר"ן (תורה כ"ב ח"א): כְּשֶׁהִשֵּׁם יְתַבְרַךְ גִּזְרֵי דִין בְּעוֹלָם, וְהַדִּין הוּא הַתּוֹרָה, כִּי צָרִיךְ לְהִיטֵי' דִּין תּוֹרָה וְכו', וְהַצְדִּיקִים מְכַסִּים זֶה הַדִּין תּוֹרָה וְחוֹתְמִין אוֹתוֹ – שְׁלֹא יִינְקוּ מִמֶּנּוּ הַחִיצוֹנִים שְׁלֹא יִהְיֶה נֶעֱשֶׂה מִמֶּנּוּ, דִּין אֲכֹרֵי, ע"כ. החיצונים רוצים לינוק מהדין תורה כדי שיהיה להם כוח לבצע את הדין והעונש. אבל הצדיקים אומרים להקב"ה אנחנו נגיד מוסר, ונחזיר את היהודי בתשובה, ולא צריך דינים, וכך חותמים את הדין לא רק בחותם אחד, אלא חותם בתוך חותם. וכשאדם שומע את המוסר של החכמים, ודן את עצמו עי"ז הוא מסיר מעליו את הדינים, וממילא אין לו יותר פחדים.

הקשר בין עלאת היראה לשורשה לאור הגנוז שבנרות חנוכה

כג. אבל עיקר ענין עליית היראה לשורשה, היא שלא רק שיהיה לו יראת העונש, כי זו מדרגה נמוכה של יראה, כמבואר בזהר בהקדמה (ח"א דף יא:), אלא אדם צריך לזכות ל'יראת הרוממות', דהיינו שיירא את הקב"ה מתוך שידע את גדולת ה'. ובשביל זה אדם צריך להתבונן ב'אור הגנוז', כי ב'אור הגנוז' שהוא מדרגה של רוח הקודש ונבואה, זוכה האדם להתבונן ולהשיג את גדולת ה', ומתוך זה בא ל'יראת הרוממות'. וזהו רמז דברי רבינו בתורה ט"ו הנ"ל בביאור הקשר בין עליית היראה לשורשה לבין טעם אור הגנוז, ואחד מביא את השני, כשהוא מעלה את היראה, זוכה לאיזה בחינה של אור הגנוז, שעל ידו זוכה ליותר יראה מכת הבנה בגדולת ה', ועי"ז זוכה להשיג יותר 'אור הגנוז' שהוא סודות התורה, וכן הלאה והלאה. ובחנוכה שיש גילוי של 'אור הגנוז' בנרות חנוכה, זהו הזמן המובחר ביותר לעלות את היראה לשורשה, להשיג יראת הרוממות' דהיינו השגות בגדולת ה'.

רמז בהלכה שצריך שהאש תעלה בפתילה מאליה

כד. מובא בגמרא שבת (דף כא.) על הפסוק (במדבר ה, ב): "בְּהִעָלְתָּךְ אֶת הַנֵּרֹת אֶל מוֹל פְּנֵי הַמְּנוֹרָה", ופירש"י: "על שם שהלהב עולה, כתיב בהדלקתן לשון 'עליה', שצריך להדליק עד שתהא השלהבת עולה מאליה". לפעמים אדם ממחר והוא רואה שנתפס בנר קצת האש, ומיד עובר לנר הבא, אומרים לו: 'חכה לאט עם הנר עד שתיתפס האש בפתילה היטב, ותהיה השלהבת עולה